

Rolnummer 828
Arrest nr. 85/95 van 14 december 1995

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 208, 209, 210 en 284 tot 304 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, ingesteld door de v.z.w. Vlaamse Hogescholen van het Lange Type en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters L.P. Suetens, H. Boel, L. François, G. De Baets en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 28 februari 1995 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 1 maart 1995, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 208, 209, 210 en 284 tot 304 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 31 augustus 1994, door de v.z.w. Vlaamse Hogescholen van het Lange Type, met maatschappelijke zetel te 1040 Brussel, Trierstraat 84, B. Dieltjens, wonende te 3010 Kessel-Lo, Peter Benoitlaan 46, en Y. Willox, wonende te 1930 Zaventem, J.B. Devlemincklaan 6A.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 1 maart 1995 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 20 maart 1995 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 21 maart 1995.

Bij beschikking van 3 mei 1995 heeft de voorzitter in functie, op verzoek van de Vlaamse Regering, de termijn voor het indienen van een memorie verlengd met vijftien dagen.

De Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 22 mei 1995 ter post aangetekende brief.

Van die memorie is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 29 mei 1995 ter post aangetekende brief.

De verzoekers hebben een memorie van antwoord ingediend bij op 28 juni 1995 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 4 juli 1995 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 28 februari 1996.

Bij beschikking van 13 september 1995 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 3 oktober 1995.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 14 september 1995 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 3 oktober 1995 :

- zijn verschenen :

. Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekers;

- . Mr. P. Devers, advocaat bij de balie te Gent, voor de Vlaamse Regering;
- hebben de rechters-verslaggevers L.P. Suetens en R. Henneuse verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *De bestreden bepalingen*

De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van de artikelen 208, 209, 210 en 284 tot en met 304 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

Die bepalingen luiden als volgt :

« Art. 208. § 1. Iedere hogeschool richt een v.z.w. voor het beheer van haar sociale voorzieningen op.

§ 2. De sociale toelagen worden toegekend aan de v.z.w.'s bedoeld onder § 1.

§ 3. Een v.z.w. zoals bedoeld in § 1 kan voor de organisatie van de sociale voorzieningen in één of meer regionale netwerken participeren. Een regionaal netwerk ontstaat uit een samenwerkingsakkoord tussen de v.z.w.'s bedoeld in § 1. Het samenwerkingsakkoord regelt, op een gezamenlijke basis, de organisatie en het beheer van de sociale voorzieningen. Deze regionale netwerken nemen eveneens de vorm aan van een v.z.w.

Art. 209. §1. De v.z.w.'s bedoeld in artikel 208, § 1, ontvangen als sociale toelage per student een basisbedrag van 3.000 frank. Voor de berekening van dit bedrag wordt rekening gehouden met het aantal financierbare studenten op 1 februari van het voorgaande begrotingsjaar.

Dit basisbedrag wordt vanaf 1 januari 1996 jaarlijks aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig de formule :

BB x I/194,

waarbij

- BB gelijk is aan het basisbedrag;
- I gelijk is aan het indexcijfer van de consumptieprijzen in de maand januari;
- 194 gelijk is aan het indexcijfer van de consumptieprijzen in de maand januari 1994.

De sociale toelagen worden driemaandelijks ter beschikking gesteld van de v.z.w.'s bedoeld in artikel 208, § 1.

§ 2. Bovendien kan de hogeschool de inschrijvingsgelden of een gedeelte ervan aanwenden voor de financiering van de sociale voorzieningen. Deze gelden worden overgemaakt aan de v.z.w.'s bedoeld in artikel 208, § 1.

Art. 210. De sociale voorzieningen worden beheerd door één of meer v.z.w.'s zoals bedoeld in artikel 208, § 3, die voor de aanwending en het beheer van de sociale toelagen en de andere door de hogeschool of hogescholen verstrekte middelen onderworpen zijn aan het toezicht van de commissarissen van de Vlaamse regering bij de hogescholen.

Het bestuursorgaan van de v.z.w.'s bedoeld in artikel 208, § 1 en § 3 is paritair samengesteld uit vertegenwoordigers aangeduid door de hogeschoolbesturen en uit democratisch verkozen studenten van de betrokken hogeschool of hogescholen.

De vertegenwoordigers van de studenten genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren

te vervullen. Zij kunnen voor daden gesteld in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsanctie oplopen.

Art. 284. Dit hoofdstuk is enkel van toepassing op de gesubsidieerde, vrije en de gesubsidieerde officiële hogescholen.

Art. 285. Elke gesubsidieerde vrije hogeschool neemt één aparte privaatrechtelijke rechtspersoon aan. Zij bepaalt haar bestuurszetel en deelt die mee aan de Vlaamse regering.

Art. 286. Het hogeschoolbestuur bepaalt welke departementen de hogeschool omvat en wijst per departement een departementshoofd aan onder de leden van het benoemd onderwijzend personeel die verbonden zijn aan het departement. Het departementshoofd is belast met de dagelijkse leiding van het departement.

Art. 287. Het hogeschoolbestuur kan overeenkomstig de statuten bepaalde beslissingsbevoegdheden delegeren, onder meer op het niveau van de departementen.

Art. 288. De commissaris van de Vlaamse regering bij de hogescholen oefent in het kader van de wettelijkheidscontrole toezicht uit op de werking van de medezeggenschapsorganen en van de onderhandelingscomités.

Art. 289. Het hogeschoolbestuur richt een academische raad op.

Het hogeschoolbestuur heeft de plicht de academische raad in te lichten over alle aangelegenheden met betrekking tot de hogeschool.

Art. 290. De academische raad is samengesteld uit :

- 1° drie achtste vertegenwoordigers van het hogeschoolbestuur;
- 2° drie achtste vertegenwoordigers van het personeel, verkozen door en onder alle personeelsleden van de hogeschool. De kandidaten dienen op het ogenblik van hun verkiezing ten minste twee jaar een betrekking in de hogeschool te hebben bekleed;
- 3° twee achtste vertegenwoordigers van de studenten van de hogeschool, verkozen door en onder de studenten die voltijds zijn ingeschreven in die hogeschool.

Art. 291. Het mandaat van de leden van de academische raad duurt vier academiejaren en is hernieuwbaar. Het mandaat van de vertegenwoordigers van de studenten duurt één academiejaar en is tweemaal hernieuwbaar.

Art. 292. De personeelsleden die deel uitmaken van de academische raad, genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren te kunnen vervullen. Zij kunnen voor de daden gesteld in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsanctie oplopen.

De studenten die deel uitmaken van de academische raad, genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren te kunnen vervullen. Zij mogen op geen enkele wijze nadelen ondervinden of sancties krijgen voor de daden gesteld in de uitoefening van hun mandaat.

Art. 293. Het reglement van de academische raad wordt in consensus opgesteld door het hogeschoolbestuur en de academische raad. Zo er geen consensus wordt bereikt beslist de academische raad.

Dit reglement bepaalt ten minste :

- 1° het aantal vergaderingen, met een minimum van drie per jaar;
- 2° de wijze van bijeenroeping;
- 3° de wijze van mededeling van de documenten;
- 4° de wijze van besluitvorming en stemming;
- 5° de wijze waarop het hogeschoolbestuur de beslissingen die het neemt in het kader van de medezeggenschap, meedeelt aan de leden van de academische raad;
- 6° het secretariaat van de academische raad;
- 7° de procedure van verkiezing van de vertegenwoordigers van het personeel en de studenten.

Art. 294. De rechten en bevoegdheden van de academische raad worden als volgt gedefinieerd :

1° informatierecht : het recht op informatie;

2° adviesbevoegdheid : het op vraag van het hogeschoolbestuur of op eigen initiatief verlenen en opstellen van een advies na bespreking in de academische raad;

3° overlegbevoegdheid : het op vraag van het hogeschoolbestuur of zijn gemandateerde(n) of op eigen initiatief nemen van een besluit dat, als het bij consensus wordt genomen, door het hogeschoolbestuur wordt uitgevoerd. Indien geen consensus wordt bereikt, beslist het hogeschoolbestuur. Indien dit besluit echter consequenties inhoudt voor de arbeidsomstandigheden van het personeel, dan dient over dit besluit onderhandeld te worden in het betrokken onderhandelingscomité, vooraleer het door het hogeschoolbestuur kan worden uitgevoerd.

De academische raad kan deze rechten hebben of bevoegdheden uitoefenen door of krachtens het decreet of krachtens een beslissing van het hogeschoolbestuur.

Art. 295. § 1. De academische raad heeft een recht op informatie over alle aangelegenheden met betrekking tot de hogeschool.

§ 2. Op vraag van het hogeschoolbestuur of op eigen initiatief heeft de academische raad ten minste adviesbevoegdheid, voor wat de onderwijskundige aspecten betreft, met betrekking tot :

1° verandering van de doelstelling van de hogeschool;

2° uitbreiding, inkrimping of beëindiging van de werkzaamheden van de hogeschool of een belangrijk onderdeel ervan;

3° bouwprojecten;

4° de vaststelling en de wijziging van het beleid inzake interne kwaliteitsbewaking met betrekking tot de onderwijs- en onderzoeksopdracht;

5° het onderzoeksbeleid van de hogeschool, het plan tot verwezenlijking van dit beleid en zijn jaarlijkse aanpassingen, waarin hij het beleid van de verschillende departementen coördineert;

6° de programmatie van de hogeschool.

Indien de academische raad een unaniem advies uitbrengt, kan het hogeschoolbestuur hiervan enkel gemotiveerd afwijken.

§ 3. Op vraag van het hogeschoolbestuur of zijn gemandateerde(n), of op eigen initiatief heeft de academische raad ten minste overlegbevoegdheid voor wat de onderwijskundige aspecten betreft, met betrekking tot :

- 1° beleid met betrekking tot de besteding en de verdeling van de middelen;
- 2° de vaststelling van de criteria voor de aanwending van de werkingsuitkering, de vaststelling van de begroting en de personeelsformatie;
- 3° de algemene organisatie van de werking van de hogeschool;
- 4° de vaststelling en de wijziging van het huishoudelijke reglement van de hogeschool;
- 5° de vaststelling en de wijziging van het globale beleid inzake onderwijs- en examenregeling;
- 6° de concrete vaststelling en de wijziging van de onderwijs- en examenregeling;
- 7° de deelname aan of de beëindiging van een onderwijsexperiment;
- 8° de vaststelling of de wijziging van het globale nascholingsbeleid van de hogeschool;
- 9° de vaststelling en de wijziging van het beleid met betrekking tot de sociale voorzieningen ten behoeve van de studenten;
- 10° het toezicht op, de evaluatie van en de coördinatie van de opleidingsprogramma's en de studiebegeleiding;
- 11° de organisatie van het academiejaar met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling;
- 12° overdracht of fusie van de hogeschool.

§ 4. Indien er in de hogeschool geen of slechts één departement en evenmin een vergelijkbare structuur zoals bepaald in artikel 296 is, neemt de academische raad de adviserende bevoegdheid zoals vermeld in artikel 299 op.

Art. 296. Indien de hogeschool meer dan één departement telt, richt het hogeschoolbestuur per departement een departementale raad op. Indien het hogeschoolbestuur bepaalde beslissingsbevoegdheden toekent in een andere deelstructuur of op een ander niveau dan het departement, richt het voor deze deelstructuur of voor dit niveau een medezeggenschapsorgaan op dat samengesteld is op analoge wijze als de departementale raad en dat dezelfde bevoegdheden uitoefent.

De departementale raad is als volgt samengesteld :

- 1° het departementshoofd, dat ambtshalve voorzitter is van de departementale raad;
- 2° de helft vertegenwoordigers van het onderwijzend personeel, verkozen door en onder de leden van het onderwijzend personeel verbonden aan het departement met uitzondering van het departementshoofd. De kandidaten dienen op het ogenblik van hun verkiezing ten minste twee jaar een betrekking in de hogeschool te hebben bekleed;
- 3° één vierde vertegenwoordigers van de studenten verkozen door en onder de studenten die verbonden zijn aan het departement en voltijds zijn ingeschreven in die hogeschool;
- 4° één vierde vertegenwoordigers uit de sociaal-economische en culturele milieus, gecoöpteerd door het departementshoofd en de vertegenwoordigers, bedoeld in 2° en 3°.

Art. 297. De personeelsleden die deel uitmaken van de departementale raad, genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren te kunnen vervullen. Zij kunnen voor de daden gesteld in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsanctie oplopen.

De studenten die deel uitmaken van de departementale raad genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren te kunnen vervullen. Zij mogen op geen enkele wijze nadelen ondervinden of sancties krijgen voor de daden gesteld in de uitoefening van hun mandaat.

Art. 298. Het hogeschoolbestuur bepaalt het reglement van de departementale raad waarin ten minste zijn opgenomen :

- 1° de bevoegdheid en de werking van de departementale raad;
- 2° de wijze van samenstelling en het aantal leden;
- 3° de duur van het mandaat;
- 4° de materies waarvoor de departementale raad bevoegd is.

Art. 299. § 1. De departementale raad heeft een recht op informatie over alle aangelegenheden met betrekking tot het departement.

§ 2. Op vraag van het hogeschoolbestuur of op eigen initiatief kan de departementale raad adviezen op departementaal niveau verlenen met betrekking tot :

- 1° de vaststelling van de pedagogische criteria met betrekking tot de besteding van de middelen;
- 2° de vaststelling van de pedagogische criteria voor de taakverdeling van het personeel;
- 3° de samenwerkingsakkoorden met derden;
- 4° de algemene organisatie en de werking;
- 5° de programmatie van de opleiding;
- 6° de programmatie, de organisatie en de evaluatie van het onderzoeksbeleid;
- 7° de goedkeuring van onderzoeksprojecten;
- 8° de evaluatie van de onderzoeksactiviteiten;
- 9° de vormgeving van de interne kwaliteitsbewaking met betrekking tot de onderwijs- en onderzoeksopdracht;
- 10° de indeling van elke opleiding in opleidingsonderdelen en studie jaren;
- 11° de uitdrukking van de studieomvang van elke opleiding in studiepunten;
- 12° de onderwijs- en examenregeling;
- 13° de vaststelling van de criteria voor het opstellen van de opleidingsprogramma's en de pedagogische methodes;
- 14° de evaluatie van het onderwijs;
- 15° de organisatie en de evaluatie van de studiebegeleiding;
- 16° de organisatie van en de controle op de examens en de evaluatie van de examenregeling;
- 17° het beleid inzake de nascholing;
- 18° de oprichting van vaste of tijdelijke commissies en werkgroepen;
- 19° de organisatie van de onderwijsactiviteiten.

Art. 300. Elke hogeschool richt een studentenraad op. De studentenraad bestaat uit ten minste acht en ten hoogste zestien vertegenwoordigers van de studenten, democratisch verkozen door en onder de studenten.

Het hogeschoolbestuur raadpleegt vooraf de studentenraad over alle aangelegenheden die de studenten direct aanbelangen, en inzonderheid over de onderwijs- en examenregeling en de evaluatie - in het kader van de kwaliteitsbewaking - van het onderwijzend personeel door de studenten. De studentenraad is ook bevoegd om hierover uit eigen beweging advies uit te brengen.

Art. 301. Ieder hogeschoolbestuur richt een hogeschoolonderhandelingscomité op. Indien er in de hogeschool meer departementen zijn, wordt in ieder departement een departementaal onderhandelingscomité opgericht. Indien de beslissingsbevoegdheid zich op een ander niveau situeert, richt het hogeschoolbestuur op dit niveau ook een onderhandelingscomité op.

Art. 302. § 1. In de onderhandelingscomités in de gesubsidieerde vrije hogeschool onderhandelen het hogeschoolbestuur en de representatieve vakorganisaties over de aangelegenheden, bedoeld in en krachtens de artikelen 2, 9 en 11 van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, met dien verstande dat over dezelfde aangelegenheden niet en in het hogeschoolonderhandelingscomité en op een ander niveau kan worden onderhandeld.

In de onderhandelingscomités in de gesubsidieerde officiële hogeschool onderhandelen het hogeschoolbestuur en de representatieve vakorganisaties over de aangelegenheden bedoeld in en krachtens de artikelen 2, 6, 9 en 11 van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel, met dien verstande dat over dezelfde aangelegenheden niet en in het hogeschoolonderhandelingscomité en op een ander niveau kan worden onderhandeld.

Bovendien bezorgt het hogeschoolbestuur de onderhandelingscomités de volgende inlichtingen, verslagen en bescheiden :

- 1° algemene informatie met betrekking tot de werking en de organisatie van de hogeschool;
- 2° het organogram van de hogeschool, met de interne organisatiestructuur, de bestuursstructuur, de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
- 3° de statuten van de hogeschool;
- 4° de begroting;
- 5° de meerjarenbegroting;
- 6° in voorkomend geval het financieringsplan bedoeld in artikel 232;
- 7° de jaarrekening;
- 8° het jaarverslag;
- 9° een overzicht van de inkomsten van welke aard dan ook;
- 10° de personeelsformatie;
- 11° de evolutie van het aantal personeelsleden en de vooruitzichten met betrekking tot de tewerkstelling;
- 12° de evolutie van de studentenaantallen en van de slaagcijfers per opleiding;
- 13° de samenwerkingsakkoorden en de samenwerkingsverbanden bedoeld in artikel 283;
- 14° de fysische inventaris van de onroerende goederen van de hogeschool;
- 15° een toelichting bij het systeem van enveloppefinanciering en het resultaat hiervan op de hogeschool;
- 16° de programmatieplannen en rationalisatieplannen met betrekking tot studiegebieden, opleidingen en opties;
- 17° de inlichtingen met betrekking tot het nascholingsbeleid, het projectmatig wetenschappelijk onderzoek en de maatschappelijke dienstverlening;
- 18° de sociale voorzieningen voor de studenten;
- 19° de prioriteiten inzake de uitrusting van de hogeschool;
- 20° de accommodatiemogelijkheden;
- 21° de adviezen van de studentenraad, van de academische raad en in voorkomend geval van de departementale raden.

§ 2. De bepalingen van artikel 301 zijn niet van toepassing in de gesubsidieerde vrije hogescholen indien de aangelegenheden bedoeld in § 1 van dit artikel geheel of gedeeltelijk worden behandeld door de ondernemingsraad bedoeld bij of krachtens de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven.

De bepalingen van artikel 301 zijn niet van toepassing in de gesubsidieerde officiële hogescholen indien de aangelegenheden bedoeld in § 1 van dit artikel geheel of gedeeltelijk worden behandeld in de organen opgericht bij of krachtens de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel.

Art. 303. Het hogeschoolonderhandelingscomité, respectievelijk het departementaal onderhandelingscomité, bestaan uit gemandateerde vertegenwoordigers van het hogeschoolbestuur, respectievelijk het departementsbestuur en ten minste evenveel afgevaardigden van het personeel. Er zijn evenveel plaatsvervangende als effectieve afgevaardigden.

Het aantal effectieve afgevaardigden van het personeel in elk onderhandelingscomité bedraagt ten minste twee en ten hoogste negen.

Beide delegaties kunnen een beroep doen op technici.

Art. 304. § 1. De afgevaardigden van het personeel in de onderhandelingscomités in de gesubsidieerde vrije hogescholen worden verkozen op door de representatieve vakorganisaties voorgedragen kandidatenlijsten. In geen geval kan het departementshoofd voorgedragen worden als afgevaardigde van het personeel. Het mandaat van de afgevaardigden bedraagt vier academiejaren. Tenzij de onderhandelingscomités dit bij reglement anders

bepalen, gebeurt de verkiezing van de afgevaardigden op dezelfde wijze als bedoeld bij de artikelen 20, 20bis en 20ter van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven.

De afgevaardigden van het personeel in de onderhandelingscomités in de gesubsidieerde officiële hogescholen worden aangeduid door de representatieve vakorganisaties.

§ 2. De afgevaardigden van het personeel in de onderhandelingscomités genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren te kunnen vervullen. Zij kunnen voor de daden gesteld in de uitoefening van hun mandaat geen tuchtsanctie oplopen. »

IV. *In rechte*

- A -

Verzoekschrift

A.1. De verzoekende partijen stellen dat zij doen blijken van het rechtens vereiste belang bij de vernietiging van de bestreden bepalingen.

De eerste verzoekende partij, de v.z.w. Vlaamse Hogescholen van het Lange Type, treedt blijkens haar statuten op als vereniging ter bevordering van het hoger onderwijs van het lange type.

Het maatschappelijk doel van de verzoekende partij is dus van bijzondere aard en onderscheiden van het algemeen belang. Uit de uiteenzetting van de bestreden bepalingen blijkt daarenboven dat die bepalingen aan dat doel afbreuk kunnen doen. Uit de concrete activiteiten van de verzoekende partij blijkt ten slotte dat zij haar maatschappelijk doel ook werkelijk nastreeft. Dat mag onder meer blijken uit de tussenkomsten van de verzoekende partij tijdens de hoorzittingen die ter gelegenheid van de parlementaire bespreking van het ontwerp van hogescholendecreet werden georganiseerd.

De tweede en de derde verzoekende partij worden als studenten aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel rechtstreeks en ongunstig geraakt door de bepaling in artikel 209 van het hogescholendecreet, die hen als hogeschoolstudenten, wat betreft de sociale subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap, zou discrimineren ten aanzien van de universiteitsstudenten.

A.2.1. Het eerste middel wordt voor de eerste verzoekende partij aangevoerd en strekt tot de vernietiging van de artikelen 208, 209, § 2, en 210, evenals van de artikelen 284 tot 304 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap. Het middel is afgeleid uit de schending, door de bestreden bepalingen, van artikel 24, § 1, evenals van artikel 27 in combinatie met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet,

« doordat, eerste onderdeel, aan de hogescholen, in het bijzonder de gesubsidieerde vrije hogescholen, als subsidiëeringsvoorwaarde de verplichting wordt opgelegd om medezeggenschapsorganen op te richten waarvan de samenstelling en de bevoegdheden worden omschreven, en doordat, tweede onderdeel, hen, eveneens als subsidiëeringsvoorwaarde, de verplichting wordt opgelegd om het beheer van de sociale voorzieningen ten behoeve van hun studenten toe te vertrouwen aan een hiertoe afzonderlijk op te richten vereniging zonder winstoogmerk. Het bestuursorgaan van die vereniging zonder winstoogmerk moet paritair samengesteld zijn uit vertegenwoordigers aangeduid door de hogeschoolbesturen en uit democratisch verkozen studenten van de betrokken hogeschool of hogescholen en de aanwending en het beheer door die vereniging zonder winstoogmerk van de sociale toelagen en de andere door de hogeschool of de hogescholen verstrekte middelen voor de sociale voorzieningen worden onderworpen aan het toezicht van de commissarissen van de Vlaamse Regering bij de hogescholen,

terwijl, eerste onderdeel, de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs, inzonderheid het recht om onderwijs in te richten, zich er tegen verzet dat de decreetgever aan de gesubsidieerde hogescholen specifieke beheerstructuren oplegt als voorwaarde voor subsidiëring die verder reiken dan wat noodzakelijk is in het licht van de doelstellingen van algemeen belang die met die subsidiëeringsvoorwaarden rechtmatig mogen worden nagestreefd,

en terwijl, tweede onderdeel, de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie zich er tegen verzetten dat de decreetgever aan de gesubsidieerde hogescholen vormen en wijzen van bestuur oplegt die sterker ingrijpen in de uitoefening door die hogescholen van hun grondwettelijke vrijheid van vereniging dan redelijkerwijze kan worden verantwoord in het licht van de doelstellingen van algemeen belang die rechtmatig door de decreetgever kunnen worden nagestreefd. »

A.2.2. De grondwettelijke vrijheid van onderwijs houdt in dat een ieder het recht heeft onderwijs in te richten. Hieruit volgt, enerzijds, dat de inrichtende macht in beginsel vrij is haar bestuursstructuur te bepalen. De onderwijsvrijheid impliceert, anderzijds, wil ze niet louter theoretisch zijn, dat de inrichtende machten die niet rechtstreeks afhangen van de gemeenschap onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op subsidiëring vanwege de gemeenschap.

In casu reiken de opgelegde verplichtingen evenwel verder dan wat redelijkerwijze kan worden verantwoord door overwegingen van algemeen belang die rechtmatig kunnen worden nagestreefd, zoals de behoorlijke onderwijsverstrekking of het verstrekken van onderwijs in sociaal aanvaardbare omstandigheden. De bestreden bepalingen leggen integendeel medezeggenschapsstructuren op inzake het bestuur van de gesubsidieerde hogescholen, evenals een paritair beheer van de sociale voorzieningen binnen afzonderlijke verenigingen zonder winstoogmerk. De hogeschool die deze structuren niet opricht komt niet voor financiering door de gemeenschap in aanmerking. De hogeschool die de vereniging zonder winstoogmerk voor het afzonderlijk beheer van de sociale voorzieningen niet opricht, zal niet enkel de sociale subsidiëring ontberen, maar riskeert daarenboven haar subsidiëring als hogeschool te verliezen. Artikel 174, P, van het decreet bepaalt immers duidelijk dat de hogeschool die voor financiering in aanmerking wenst te komen, moet voldoen aan de bepalingen vastgesteld door het decreet.

Zelfs indien men zou aanvaarden dat de decreetgever rechtmatig de voorwaarden vermag op te leggen van paritair beheer binnen een afzonderlijke vereniging zonder winstoogmerk, en van toezicht vanwege de commissarissen van de Vlaamse Regering, zouden die voorwaarden uitsluitend betrekking mogen hebben op de sociale subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap en niet op de overige financieringswijzen van de sociale voorzieningen.

A.2.3. De bestreden bepalingen houden daarenboven een schending in van artikel 27 van de Grondwet, in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De decreetgever grijpt aldus op fundamentele wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde hogescholen in, en meteen in de uitoefening, door de betrokken hogescholen, van de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van vereniging, zonder dat hiervoor een redelijke verantwoording bestaat.

A.3.1. Het tweede middel wordt voor alle verzoekende partijen aangevoerd.

Het middel strekt tot de vernietiging van artikel 209, § 1, van het bestreden decreet en is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.3.2. De bestreden bepaling stelt het basisbedrag van de sociale toelage per student van de hogescholen vast op 3.000 frank, basisbedrag dat vanaf 1 januari 1996 jaarlijks wordt aangepast aan het indexcijfer van de consumtieprijsen.

Daartegenover staat dat met toepassing van artikel 2 van de wet van 3 augustus 1960 houdende toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 434 van 5 augustus 1986 en het decreet van 27 januari 1993, aan de universiteiten geïndexeerde bedragen van 9.000 frank en 6.000 frank als sociale toelage per student worden toegekend.

Het basisbedrag van de sociale toelage per student van de hogescholen is derhalve beduidend lager dan de sociale toelage die per student aan de universiteiten wordt toegekend, zonder dat voor dat onderscheid in behandeling inzake de sociale subsidiëring van universiteitsstudenten en hogeschoolstudenten een redelijke verantwoording bestaat.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.4.1. Wat de ontvankelijkheid van het beroep tot vernietiging betreft, verwijst de Vlaamse Regering naar het arrest van het Hof nr. 19/91 van 4 juli 1991.

A.4.2. Met betrekking tot het eerste middel merkt de Vlaamse Regering op dat overeenkomstig de rechtspraak van het Hof de in artikel 24, § 1, van de Grondwet bedoelde onderwijsvrijheid, wil ze niet louter theoretisch zijn, onderstelt dat de inrichtende machten die niet rechtstreeks afhangen van de gemeenschap onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op subsidiëring vanwege de gemeenschap. Het recht op subsidiëring vindt zijn beperking evenwel, enerzijds, in het vermogen van de gemeenschap om de subsidiëring te laten afhangen van vereisten van algemeen belang, zoals onder meer die van een behoorlijke onderwijsverstrekking, en van bepaalde schoolbehoeften, en, anderzijds, in de noodzaak om de beschikbare middelen te spreiden over de onderscheiden opdrachten van de gemeenschap.

Ook de internationale normering inzake onderwijs, waaronder in het bijzonder artikel 2, 1°, van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, verwijst naar de verwezenlijking van de materiële onderwijsrechten in samenhang met de financieel-economische en algemene begrotings situatie van het betrokken land.

A.4.3. Daaruit volgt dat er voor de decreetgever ruimte is om de financiering of subsidiëring afhankelijk te stellen van bepaalde voorwaarden die de vrijheid van onderwijs (noodzakelijk) beperken, waarbij evenwel tussen beide uiteraard een verhouding in redelijkheid dient te bestaan. Het nastreven van een zeker parallelisme, waar mogelijk, in de structuren van de officiële hogescholen en de vrije hogescholen, zoals *in casu*, heeft niet onoirbaars.

De nagestreefde gelijkheid heeft uiteraard gevolgen doordat aan de gesubsidieerde vrije hogescholen bepaalde regelen worden opgelegd op het vlak van organisatie, werking en toezicht.

Bij de afweging van een zo bedoelde regelgeving is het in de eerste plaats van belang na te gaan of de pedagogische en/of filosofische uitgangspunten, het eigen karakter, het eigen pedagogisch project, van de gesubsidieerde vrije, hier hogescholen, gevrijwaard blijven, met andere woorden de inhoudelijke kern van de onderwijsvrijheid compleet intact wordt gelaten, dan wel (minstens) niet onevenredig of nog onredelijk wordt bezwaard. Onaanvaardbaar zou immers zijn dat subsidievoorwaarden de vrijheid van onderwijs, zo gezien, zelfs deels zouden uithollen.

Een bestuursstructuur opleggen die past in het kader van de controle op de aanwending van de subsidies, het vrijwaren van de toegang tot het onderwijs, het beveiligen van de tewerkstelling en, vanuit het algemeen belang, de in een democratische samenleving bestaande en algemeen aanvaarde gedachte van, minstens beperkte, medezeggenschap van alle betrokkenen bij het gegeven onderwijs, is aanvaardbaar voor zover maar niet fundamenteel aan de onderwijsvrijheid wordt geraakt.

A.4.4. In het licht van het voorgaande is de Vlaamse Regering met betrekking tot het eerste onderdeel van het eerste middel van mening dat de in het decreet voorgeschreven bestuursstructuren de toets van de

onderwijsvrijheid kunnen doorstaan.

De op te richten medezeggenschapsorganen betrachten slechts de goede werking, op de diverse vlakken, van de hogeschool en tasten op geen enkele wijze het beslissingsrecht van het hogeschoolbestuur, *ergo* van de inrichtende macht aan.

A.4.5. Wat betreft het tweede onderdeel van het eerste middel, is in het kader van de onderwijsvrijheid en de vrijheid van vereniging, de regelgeving inzake de financiering en het beheer van de sociale voorzieningen, ten bate van de studenten van de hogescholen (artikel 207, *in fine*) eveneens aanvaardbaar.

Het is de uitdrukkelijke bedoeling van de decreetgever geweest ervoor te zorgen, enerzijds, dat de sociale toelagen niet bij de desbetreffende hogeschool zouden blijven hangen en, anderzijds, dat ze integraal aan de studenten ten goede zouden komen, hetgeen alleen verwezenlijkbaar werd geacht mits een afzonderlijke beheersstructuur werd ingesteld.

Anders dan de verzoekende partijen lijken te denken, moeten alleen de sociale toelagen door de Vlaamse Gemeenschap aan de bedoelde vereniging zonder winstoogmerk worden toegekend en verplicht door zulk een vereniging zonder winstoogmerk paritair worden beheerd.

Het staat de hogescholen vrij te beslissen al dan niet de inschrijvingsgelden, of een deel ervan, aan te wenden voor de financiering van de sociale voorzieningen; alleen wanneer een dergelijke beslissing wordt genomen, worden ook die gelden onder paritair beheer en toezicht van de commissaris van de Vlaamse Regering geplaatst (artikelen 209, § 2, en 210).

Indien het hogeschoolbestuur bovendien zou beslissen extra middelen aan sociale voorzieningen te besteden, dan doet ze dat in volle autonomie en blijft ze, zelfstandig, de bedoelde extra middelen beheren, tenzij ze er zelf anders over beslist.

De regeling van de sociale voorzieningen ten bate van de studenten is gesitueerd in de marge van de onderwijsvrijheid, aangezien het de inrichtende macht vrijstaat van de aangenomen regeling geen gebruik te maken.

De decreetgever heeft zich immers ertoe beperkt de normen, op het vlak van de vorm van de rechtspersoonlijkheid en op het vlak van het beheer, in acht genomen de door hem beoogde doelstelling, vast te stellen volgens welke hij bereid is, als het ware aldus de bedoelde vereniging daartoe erkennende, de in het decreet gezegde sociale toelagen ten behoeve van de studenten, en van hen alleen, over te maken.

De controle door de commissaris van de Vlaamse Regering is erop gericht na te gaan, enerzijds, of die normen worden gerespecteerd, anderzijds, of de bestedingen plaatsvinden conform artikel 211 van het decreet.

In verdere overheidsinmenging, zoals een goedkeuringstoezicht dan wel een vernietigingsbevoegdheid ten aanzien van beslissingen van de bevoegde organen van de zo bedoelde verenigingen zonder winstoogmerk, is niet voorzien.

Een regelgeving die beperkt is tot het vaststellen van de voorwaarden en modaliteiten inzake « erkenning » en de subsidiëring van verenigingen en tot het regelen van het toezicht op de aanwending van de toelagen laat de vrijheid van vereniging onaangetast. Het middel dient in zijn beide onderdelen te worden verworpen.

A.5.1. Wat de in het tweede middel aangeklaagde ongelijke behandeling tussen universiteitsstudenten en hogeschoolstudenten inzake de sociale subsidiëring betreft, wenst de Vlaamse Regering in de eerste plaats erop te wijzen dat vóór het academiejaar 1992-1993 van enige subsidiëring van de sociale voorzieningen voor hogeschoolstudenten geen sprake was.

Bij artikel 49 van het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap werd voor het eerst een ambtelijke commissie ingesteld die werd belast met het opmaken van de inventaris van de bestaande sociale voorzieningen, de uitvoering van een behoeftenonderzoek en het voorstellen van concrete projecten.

Op basis van een interimrapport van die commissie en na advies van de Vlaamse Onderwijsraad stelde de

Vlaamse Regering, bij besluit van 24 juni 1992, voor het eerst een stelsel van sociale toelagen ten voordele van hogeschoolstudenten in (bedrag van 3.000 frank per student), doch alleen ten voordele van net- en vormoverschrijdende regionale netwerken betreffende de sociale voorzieningen voor studenten, ontstaan uit samenwerkingsakkoorden tussen instellingen van hoger onderwijs buiten de universiteit, en dit voor een proefperiode van 1 oktober 1992 tot 30 juni 1993.

Bedoeld stelsel werd verlengd bij besluit van de Vlaamse Regering van 7 juli 1993 voor de periode 1 september 1993 tot 31 augustus 1994, ten voordele van de in het besluit genoemde netwerken.

De voorliggende, aangevochten decretale regeling breidt het beschreven stelsel uit tot alle in het decreet bedoelde hogescholen met ingang van het academiejaar 1994-1995 (zie artikel 369, § 1, van het decreet).

Bij de besprekingen in de onderwijscommissie in de Vlaamse Raad heeft de Vlaamse Minister van Onderwijs verklaard dat de opeenvolgende regeringen hun verantwoordelijkheid ter zake zullen moeten opnemen in de gunstige zin, waaruit dient te worden opgemaakt dat het in de toekomst, en afhankelijk van de budgettaire mogelijkheden, zal behoren het basisbedrag van 3.000 frank per hogeschoolstudent op te trekken.

Een en ander stelt nu reeds duidelijk niet alleen dat de decreetgever een recent, fragmentair en louter reglementair stelsel van sociale voorzieningen ten bate van de hogeschoolstudenten een decretale basis heeft gegeven, doch meer nog, dat hij dat stelsel, wat betreft de beneficianten ervan, op beduidende wijze heeft uitgebreid, blijkbaar in afwachting van verdere gunstige initiatieven.

Zo gezien helpt de aangevochten decretale bepaling de ongelijkheid in behandeling, op zichzelf gezien, tussen de universiteitsstudent en de hogeschoolstudent, op het vlak van de sociale toelagen, wegwerken, terwijl een verdere actie op hetzelfde vlak en in dezelfde richting in het vooruitzicht wordt gesteld, zodat de aangevochten bepaling aan te merken is als zijnde van tijdelijke aard en als zodanig, gelet op de hier geschetste voorgegane, aanvaardbaar binnen de vereisten van het gelijkheidsbeginsel.

A.5.2. De aangevoerde en beweerdelijk redelijk niet verantwoordbare ongelijkheid in sociale toelagen, waarbij de verzoekende partijen louter en alleen bedragen per student tegenover elkaar stellen, faalt bovendien in feite.

Terwijl de bedoelde toelagen, wat de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap betreft, moeten dienen voor de werking van de sociale diensten, van de oriënteringsdiensten, de spijshuizen en studentenhuizen, maar bovendien moeten bijdragen tot de bouw, de modernisering, de vergroting en de geschiktmaking van de daartoe bestemde gebouwen (artikel 1 van de wet van 3 augustus 1960), zijn de toelagen, wat de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap aangaat, vrijwel uitsluitend op sociale en begeleidingsdiensten afgestemd (artikel 211 van het decreet), en betreffen ze slechts eigenlijke werkmiddelen, verschillend van investeringsmiddelen.

Een vergelijking, die louter gebaseerd is op het onderscheid in bedrag per academiejaar per subsidieerbare student, zulks naargelang hij een universiteitsstudent dan wel een hogeschoolstudent is, faalt derhalve noodzakelijk in feite : de sociale toelagen dekken niet alleen niet dezelfde behoeften, ze zijn daarvoor ook niet bedoeld.

Mede gelet op de onderling totaal verschillende geografische spreiding van universiteiten en hogescholen over de Vlaamse Gemeenschap, en bijgevolg op de totaal verschillende noden op het vlak van huisvesting en infrastructuur, is het verschil in behandeling redelijk verantwoord.

Het gelijkheidsbeginsel vereist in de eerste plaats dat ongelijke feitelijke situaties, zoals *in casu*, op een ongelijke wijze worden behandeld in de plaats dat ze, qua behandeling, zouden worden geüniformiseerd, waardoor juist de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie zouden worden geschonden.

Het tweede middel kan niet worden aanvaard.

Memorie van antwoord van de verzoekende partijen

A.6.1. Over de feitelijke gegevens van de zaak merken de verzoekende partijen op dat de Vlaamse Gemeenschap in haar memorie wijst op het parallellisme dat werd nagestreefd in de structuren van de officiële en

vrije hogescholen.

Afgezien van de vraag of dat parallellisme rechtmatig is, dient feitelijk te worden vastgesteld dat de Vlaamse Gemeenschap aldus geen rekening houdt met de objectieve verschillen tussen de beide netten : de officiële hogescholen hebben een publiekrechtelijk statuut en vallen onder de « inrichtende macht » van de overheid, nu de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO). De vrije hogescholen hebben een privaatrechtelijk statuut en zijn ontstaan uit het privé-initiatief.

Indien een dergelijk parallellisme al wenselijk zou zijn, dient het uiteraard ook te gelden tussen hogescholen en universiteiten.

A.6.2. In tegenstelling tot de hogescholen worden aan de universiteiten echter niet dezelfde gedetailleerde verplichtingen inzake het oprichten van medezeggenschapsstructuren opgelegd. De Vlaamse Gemeenschap stelt verder dat de autonomie en de vrijheid van onderwijs niet zijn aangetast doordat de inrichtende macht het beslissingsrecht behoudt. Het spreekt echter voor zich dat autonomie niet enkel de vrijheid inhoudt te beslissen maar ook de vrijheid impliceert zelf zijn beheers-, overleg- en beslissingsstructuren uit te werken.

A.6.3. Wat de bepalingen van het bestreden decreet betreft waarbij specifieke beheersstructuren worden opgelegd voor het beheer van de sociale voorzieningen, ontkent de Vlaamse Regering dat elke hogeschool verplicht zou zijn een dergelijke vereniging zonder winstoogmerk op te richten.

In tegenstelling tot de stelling van de Vlaamse Gemeenschap beschikken de hogescholen over geen enkele vrije keuze en is de v.z.w.-structuur niet enkel verplicht voor de ontvangst en het beheer van sociale toelagen van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 208, § 1, van het hogescholendecreet verplicht iedere hogeschool een vereniging zonder winstoogmerk voor sociale voorzieningen op te richten. Die bepaling laat de hogescholen geen enkele keuzevrijheid. Dat blijkt ook uit de parlementaire voorbereiding. Zelfs indien zij die voorzieningen enkel zouden financieren met eigen middelen, moeten die gelden krachtens de artikelen 209, § 2, en 210, eerste lid, aan die vereniging zonder winstoogmerk worden overgedragen.

Die oprichting van de paritair samengestelde vereniging zonder winstoogmerk is bovendien noodzakelijk om andere subsidies te verkrijgen.

De hogescholen moeten immers krachtens artikel 174, 1°, van het hogescholendecreet aan alle bepalingen van het decreet en de uitvoeringsbesluiten voldoen teneinde voor financiering van welke aard ook door de Vlaamse Gemeenschap in aanmerking te komen.

In tegenstelling tot wat de Vlaamse Gemeenschap in haar memorie beweert, is er tenslotte wel sprake van een vernietigingstoezicht.

De commissarissen van de Vlaamse Regering kunnen alle beslissingen van de vereniging zonder winstoogmerk die strijdig zijn met de wet, het decreet of de uitvoeringsbepalingen, schorsen. Dat geldt eveneens voor alle beslissingen die het financieel evenwicht in gevaar brengen. De bevoegde Vlaamse minister kan die beslissingen vervolgens vernietigen (artikelen 249 tot 251 *juncto* artikel 253, eerste lid, hogescholendecreet).

A.6.4. De eerste verzoekende partij wenst ten slotte nog te wijzen op een belangrijk feitelijk element. De verplichte oprichting van een paritaire vereniging zonder winstoogmerk heeft tot doel te verzekeren dat de sociale toelagen enkel voor sociale voorzieningen worden gebruikt en dat de studenten bij het beheer daarvan worden betrokken.

In de wet van 3 augustus 1960 houdende toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen is er evenwel geen sprake van paritair beheer of van de oprichting van een afzonderlijke vereniging zonder winstoogmerk. De controle is beperkt tot de mededeling van de begroting en de rekeningen en tot een verslag houdende verantwoording van het gebruik der toegekende toelagen.

A.6.5. De Vlaamse Gemeenschap wijst in haar memorie erop dat de sociale subsidiëring van de hogescholen reeds een verbetering is vergeleken met de vroegere toestand en dat de bedragen niet vergelijkbaar zijn.

Dat is feitelijk onjuist. De sociale toelagen voor de universiteiten en die voor hogescholen bedoelen hetzelfde te dekken en zijn dan ook vergelijkbaar. Artikel 211, 1°, van het hogescholendecreet bepaalt uitdrukkelijk dat de sociale toelagen onder meer ook de financiering beogen van de huisvesting van de studenten.

Anderzijds betekent artikel 209, § 1, een verbetering tegenover de vroegere toestand.

Aangezien de problematiek al lang bekend is en verschillende oplossingen werden bestudeerd, volstaat die verbetering echter niet om de ongelijkheid zelfs tijdelijk op te lossen.

A.7.1. Met betrekking tot het eerste onderdeel van het eerste middel, hebben zowel het Arbitragehof als de Raad van State erkend dat de overheid de subsidies kan verbinden aan voorwaarden die in het algemeen belang rechtmatig kunnen worden nagestreefd zoals behoorlijke onderwijsverstrekking in sociaal aanvaardbare omstandigheden en controle op het gebruik van de toelagen, op voorwaarde dat de daaruit voortvloeiende beperking van de onderwijsvrijheid pertinent en proportioneel is.

De Vlaamse Gemeenschap beperkt die notie tot de pedagogische vrijheid en tot het karakter van de vrije school.

Die interpretatie holt de onderwijsvrijheid uit tot « het negentiende-eeuwse verbod van preventieve maatregelen ».

De onderwijsvrijheid is echter meer dan het recht zonder preventieve verboden onderwijs te geven. Het houdt ook het recht in dat onderwijs een eigen karakter te geven, zowel wat betreft het opvoedingsproject als wat betreft de organisatie. Subsidies kunnen niet worden gebruikt om die vrijheid uit te hollen.

A.7.2. In tegenstelling tot wat de Vlaamse Gemeenschap stelt heeft de Raad van State in het geciteerde advies L.22.943/1 nooit verwezen naar de mogelijkheid om bij subsidiëring voorwaarden van medezeggenschap rechtmatig op te leggen.

De Raad verwijst enkel naar zeer algemene voorwaarden voor de controle van de subsidies, het beveiligen van de tewerkstelling en het vrijwaren van de toegang tot het onderwijs.

Ook het Arbitragehof heeft nooit gesteld dat in het kader van subsidiëringvoorwaarden rechtmatig verplichtingen inzake medezeggenschap kunnen worden opgelegd. Verwezen wordt enkel naar budgettaire beperkingen, behoorlijke onderwijsverstrekking en schoolbevolkingsnormen.

A.7.3. De eerste verzoekende partij ontkent niet dat bij subsidies bepaalde verplichtingen aan de inrichtende macht kunnen worden opgelegd om de aanwending van de subsidies, de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van budgettaire en andere beperkingen te controleren. Zij ontkent evenmin dat medezeggenschap nuttig kan zijn.

De vraag is hier echter aan de orde of die doelstelling van medezeggenschap middels subsidiëringvoorwaarden kan worden opgelegd (vereiste van relevantie of pertinentie), minstens of de decreetgever daartoe tot in de details alle modaliteiten vermag te bepalen zonder de onderwijsvrijheid te miskennen (vereiste van proportionaliteit).

Getoetst aan de oogmerken die de decreetgever rechtmatig vermocht na te streven, te weten het toezicht op de aanwending van de subsidies en de behoorlijke onderwijsverstrekking, leggen de bestreden bepalingen geen relevante verplichtingen op.

De bestreden bepalingen tasten de onderwijsvrijheid meer dan noodzakelijk aan.

De decreetgever had kunnen volstaan met het opleggen van het principe van de medezeggenschap, zodat de inrichtende machten van de hogescholen - zoals de universiteiten - de vrijheid zouden behouden dat beginsel in hun organisatie uit te werken op een manier die het best past bij het karakter van hun hogeschool.

De verplichte oprichting van een paritaire vereniging zonder winstoogmerk voor het beheer van de sociale voorzieningen heeft tot doel te waarborgen dat de sociale toelagen enkel voor de sociale voorzieningen worden gebruikt en dat die samen met de studenten worden beheerd. Zelfs indien zou worden aanvaard dat dit een rechtmatig doel is in het algemeen belang, gaat de maatregel onevenredig ver. Hetzelfde doel kon immers worden bereikt met maatregelen die minder ingrijpen in de vrijheid van onderwijs, de vrijheid van vereniging en de autonomie van de hogescholen.

Zelfs indien zou worden aangenomen dat de verplichte oprichting van een paritaire vereniging zonder winstoogmerk rechtmatig is voor het beheer van de sociale voorzieningen, is er geen reden om die vereiste van medezeggenschap uit te breiden tot de andere bestuursinstellingen. In ieder geval is het onevenredig dit dan als voorwaarde te stellen voor elke financiering en voor de financiering van sociale voorzieningen door de hogescholen uit eigen middelen.

A.7.4. De Vlaamse Gemeenschap verwijst ook naar het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 24, § 4, van de Grondwet en de oirbaarheid van een assimilatie tussen vrije en officiële hogescholen.

Dat standpunt miskent echter de objectieve verschillen tussen beide netten, in het bijzonder de autonomie van de inrichtende macht van de vrije hogescholen. De grondwetsbepaling maakt hiervoor terecht wel een voorbehoud. De bestreden decretale bepalingen hollen die autonomie echter volledig uit.

De decreetgever zelf heeft de vereiste van medezeggenschap in de bestuursorganen van de universiteiten niet opgelegd.

Gezien het principe van de gelijkheid en de gelijkenis tussen universiteiten en hogescholen van het lange

type is er geen reden om aan hogescholen wel een paritaire vereniging zonder winstoogmerk voor sociale voorzieningen en medezeggenschap in alle structuren gedetailleerd op te leggen.

A.8.1. Met betrekking tot het tweede onderdeel van het eerste middel antwoordt de eerste verzoekende partij dat om dezelfde redenen als aangehaald met betrekking tot de schending van de vrijheid van onderwijs, de verplichting een paritaire vereniging zonder winstoogmerk op te richten en de regels inzake medezeggenschap niet relevant zijn voor het nagestreefde doel (controle) en minstens niet evenredig.

De verplichte oprichting van een paritaire vereniging zonder winstoogmerk voor het beheer van de sociale voorzieningen tast de vrijheid van onderwijs van de hogescholen mee aan.

Het lijdt geen twijfel dat de bestreden bepalingen de vrijheid van vereniging van de hogescholen en hun oprichters al te zeer aantasten. Het doel kon immers ook met minder ingrijpende middelen worden gerealiseerd, zoals bij voorbeeld blijkt uit de regeling inzake universiteiten.

Daarbij schenden de bestreden bepalingen ook het gelijkheidsbeginsel opgelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Artikel 24, § 4, van de Grondwet verplicht de decreetgever in het bijzonder tot eerbiediging van de gelijkheid tussen leerlingen, studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen rekening houdend met de objectieve verschillen.

Door de assimilatie tussen officiële en vrije hogescholen wat betreft bestuur en medezeggenschap en beheer van sociale voorzieningen miskent de decreetgever in de bestreden bepalingen de objectieve verschillen tussen beide netten : de officiële hogescholen worden georganiseerd door de ARGO, terwijl de vrije hogescholen ontstaan uit het privé-initiatief.

De decreetgever miskent bovendien het gelijkheidsbeginsel door de medezeggenschap en de paritaire vereniging zonder winstoogmerk wel verplicht en op gedetailleerde wijze op te leggen aan de hogescholen, terwijl voor de universiteiten, waar dezelfde doelstellingen gelden, voor het beheer van de sociale toelagen volstaan wordt met een boekhoudkundige controle en voor de medezeggenschap met een verplichting een studentenraad te organiseren.

A.9.1. Met betrekking tot het tweede middel wijzen de verzoekende partijen er opnieuw op dat de sociale toelagen voor de hogescholen, zoals voor de universiteiten, ook de huisvesting dekken, zodat de vergelijking tussen de bedragen wel relevant is.

A.9.2. De verwijzing naar het arrest nr. 26/90 van het Hof is niet dienstig. Het hogescholendecreet is immers geen gelegenheidswet maar een volledige en voor de toekomst bedoelde regeling van de hogescholen. Die regeling is gebaseerd op studies van het probleem sinds 1981. Er is dan ook geen enkele reden om de door de Vlaamse Gemeenschap zelf erkende ongelijkheid nog langer in stand te houden.

Het argument dat het bestreden artikel de vroegere ongelijkheid reeds vermindert, overtuigt uiteraard niet.

De verschillen worden immers niet redelijk verantwoord. Dat is des te meer zo, nu wetenschappelijke studies aantonen dat de sociale voorzieningen in het hogeschoolonderwijs misschien zelfs meer noodzakelijk zijn dan aan universiteiten. Door de geplande schaalvergroting zal dat nog meer het geval worden.

Het begrotingsargument is uiteraard geen voldoende verantwoording. Indien geen bijkomende middelen beschikbaar zijn, had ook kunnen worden overgegaan tot een herverdeling van de beschikbare middelen. Dit klemt des te meer aangezien de problematiek en de mogelijke oplossingen reeds vele jaren bekend zijn.

- B -

Over de ontvankelijkheid

B.1.1. De eerste verzoekende partij is de v.z.w. Vlaamse Hogescholen van het Lange Type.

B.1.2. Wanneer een vereniging zonder winstoogmerk zich op een collectief belang beroept, is vereist dat haar maatschappelijk doel van bijzondere aard is en, derhalve, onderscheiden van het algemeen belang; dat dit belang niet tot de individuele belangen van de leden is beperkt; dat het maatschappelijk doel door de bestreden norm kan worden geraakt; dat dit maatschappelijk doel werkelijk wordt nagestreefd, wat moet blijken uit de concrete en duurzame werking van de vereniging, zowel in het verleden als in het heden.

B.1.3. De bestreden bepalingen leggen de gesubsidieerde hogescholen nieuwe verplichtingen op inzake beheer en medezeggenschap, waardoor volgens de eerste verzoekende partij onevenredig zware voorwaarden worden opgelegd om voor subsidiering in aanmerking te komen. De bestreden bepalingen regelen tevens de toelagen aan de hogescholen voor de uitbouw van de sociale voorzieningen. De eerste verzoekende partij meent dat het decreet de gesubsidieerde hogescholen daarbij discrimineert ten aanzien van de universiteiten.

B.1.4. De eerste verzoekende partij, die zich volgens haar statuten onder meer tot doel stelt de belangen van het hoger onderwijs van het lange type te bevorderen, kan door de bestreden decreetsbepalingen rechtstreeks en ongunstig worden geraakt. Daar de vereniging zonder winstoogmerk ook voldoet aan de andere onder B.1.2 vermelde vereisten, doet zij blijken van het rechtens vereiste belang.

B.1.5. De tweede en derde verzoekende partijen zijn studenten aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel. Ze vragen enkel de vernietiging van artikel 209, § 1, van het bestreden decreet, dat het bedrag van de sociale toelage die per student aan de hogescholen wordt toegekend vaststelt en de modaliteiten van de uitkering regelt.

B.1.6. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.1.7. Een belang is slechts voldoende rechtstreeks indien een genoegzaam causaal verband bestaat tussen de bestreden bepaling en het beweerde ondergane nadeel.

Artikel 208 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap bepaalt dat de sociale toelagen worden toegekend aan een vereniging zonder winstoogmerk, die door iedere hogeschool voor het beheer van haar sociale voorzieningen moet worden opgericht. Het bestuursorgaan van die verenigingen zonder winstoogmerk is paritair samengesteld en bestaat voor de helft uit «democratisch verkozen studenten van de betrokken hogeschool of hogescholen» (artikel 210).

Hieruit volgt dat de decreetgever zelf heeft geoordeeld dat studenten rechtstreeks belang hebben bij de besteding van de sociale toelagen.

De verzoekende partijen moeten dan ook geacht worden rechtstreeks en ongunstig te kunnen worden geraakt door een bepaling die het basisbedrag van de sociale toelage per student vaststelt. Zij laten blijken van het rechtens vereiste belang om die bepaling aan te vechten.

B.1.8. De beroepen zijn ontvankelijk.

Ten gronde

Over het eerste middel

B.2.1. Het eerste middel, dat strekt tot de vernietiging van de artikelen 208, 209, § 2, en 210, alsmede van de artikelen 284 tot 304 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 1, van de Grondwet, evenals van artikel 27 in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat, eerste onderdeel, aan de hogescholen, in het bijzonder de gesubsidieerde vrije hogescholen, als subsidiëeringsvoorwaarde de verplichting wordt opgelegd om medezeggenschapsorganen op te richten waarvan de samenstelling en de bevoegdheden worden omschreven, en doordat, tweede onderdeel, hun eveneens als subsidiëeringsvoorwaarde de verplichting wordt opgelegd om het beheer van de sociale voorzieningen ten behoeve van hun studenten toe te vertrouwen aan een hiertoe afzonderlijk op te richten vereniging zonder winstoogmerk, waarvan de samenstelling en de werking in het decreet worden vastgelegd.

B.2.2. Het voormelde decreet van 13 juli 1994 beoogt een fundamentele hervorming van het hoger onderwijs buiten de universiteit.

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat twee ingrijpende vernieuwingen werden vooropgezet, namelijk de schaalvergroting en de deregulering, om aldus een « kwalitatieve concurrentie in internationaal perspectief » te verwezenlijken en onderwijs-entiteiten tot stand te laten komen « die bekwaam zijn om op een autonome wijze kwaliteitsonderwijs te verstrekken » (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 5).

Om die doelstellingen te bereiken, heeft de decreetgever gekozen voor een systeem van enveloppefinanciering waarbij financiële prikkels tot schaalvergroting werden ingebouwd, wat tevens een betere beheersbaarheid van het onderwijsbudget zou mogelijk maken (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, pp. 5-9; nr. 546-14-A, p. 13).

Het decreet wil ook een aanzet zijn tot deregulering in het hoger onderwijs buiten de universiteit en gaat uit van een nieuwe visie op de rol van de overheid ten overstaan van de onderwijsinstellingen. De overheid beperkt zich tot het uitzetten van het kader waarbinnen de hogeschoolbesturen een eigen profiel kunnen uitbouwen (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, nr. 546-1, pp. 10 en 29).

B.2.3. De decreetgever heeft er tevens naar gestreefd « om zoveel mogelijk eenvormigheid te scheppen in het bestuur van de vrije en van de officiële scholen. Voor zover de respectieve structuren het toestaan, zijn op dezelfde niveaus waar in de officiële scholen bestuursorganen zijn gevestigd, in de vrije hogescholen medezeggenschapsorganen geïnstalleerd » (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 18).

Gepreciseerd wordt dat medezeggenschap en democratisering niet alleen een doelstelling op zich zijn, maar tevens een tegengewicht moeten vormen voor de grotere financiële autonomie die aan de instellingen wordt verleend en aldus ook passen in het kader van de controle die de overheid organiseert op de aanwending van de door haar verleende financiële middelen (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 29).

Over het eerste onderdeel van het middel

B.2.4. De bestreden artikelen 289 en volgende van het decreet van 13 juli 1994 moeten in het licht van het bovenstaande worden beoordeeld. Zij verplichten de gesubsidieerde hogescholen tot de oprichting van een academische raad (die is samengesteld uit vertegenwoordigers van het hogeschoolbestuur, het personeel en de studenten), een studentenraad (waarin alleen studenten zitting hebben) en onderhandelingscomités (waarbinnen het hogeschoolbestuur onderhandelt met de representatieve vakorganisaties). Ingeval de hogeschool meer dan één departement telt, moet bijkomend per departement een departementale raad worden opgericht (samengesteld uit het departementshoofd, vertegenwoordigers van onderwijzend personeel en studenten, en uit vertegenwoordigers van het sociaal-economische en culturele milieu).

B.2.5. De in artikel 24, § 1, van de Grondwet bedoelde onderwijsvrijheid impliceert dat de inrichtende machten die niet rechtstreeks afhangen van de gemeenschap, onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op subsidiëring vanwege de gemeenschap.

Het recht op subsidiëring vindt zijn beperking, enerzijds, in het vermogen van de gemeenschap om de subsidiëring te laten afhangen van vereisten van algemeen belang, zoals onder meer die van een behoorlijke onderwijsverstrekking en van bepaalde schoolbevolkingsnormen, en, anderzijds, in de noodzakelijkheid om de beschikbare middelen te spreiden over de onderscheiden opdrachten van de gemeenschap.

De vrijheid van onderwijs is derhalve aan grenzen gebonden en verzet er zich niet tegen dat de decreetgever voorwaarden van financiering of subsidiëring oplegt die de uitoefening van die vrijheid beperken, voor zover er niet wezenlijk afbreuk aan wordt gedaan.

B.2.6. De door de bestreden decreetsbepalingen opgelegde subsidievoorwaarden zijn, zoals hiervoor is uiteengezet, ingegeven door motieven van algemeen belang, namelijk het streven naar een democratische besluitvorming in het hoger onderwijs en de verantwoordelijkheid die de overheid draagt erover te waken dat overheidsmiddelen op verantwoorde wijze worden besteed.

B.2.7. Aan de op grond van de artikelen 289 en volgende op te richten medezeggenschapsorganen wordt naargelang van het geval een adviesbevoegdheid, een overlegbevoegdheid of een recht

op informatie gewaarborgd, zodat de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid van het hogeschoolbestuur onaangetast blijft. De decreetgever heeft zich ervan willen onthouden het bestuur zelf van de gesubsidieerde vrije hogescholen te regelen (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-1, p. 20; *Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-14-A, p. 20).

B.2.8. De bestreden bepalingen raken niet aan de vrijheid om scholen op te richten en verhinderen niet dat de inrichtende machten vrij het godsdienstig of levensbeschouwelijk karakter of de pedagogische methoden van hun onderwijsaanbod vaststellen of de strekking ervan bepalen. De bestreden bepalingen laten de schoolbesturen hun beslissingsmacht; zij grijpen niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen in en laten aldus de vrijheid van onderwijs wezenlijk onaangetast.

Over het tweede onderdeel van het middel

B.2.9. Het tweede onderdeel van het middel heeft betrekking op de verplichting die aan de gesubsidieerde hogescholen wordt opgelegd om het beheer van de sociale voorzieningen toe te vertrouwen aan een onderscheiden vereniging zonder winstoogmerk, waarvan het bestuursorgaan paritair moet zijn samengesteld uit vertegenwoordigers aangeduid door het hogeschoolbestuur en uit democratisch verkozen studenten.

B.2.10. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de verplichting om voor het beheer van de sociale voorzieningen een vereniging zonder winstoogmerk op te richten, waaraan de sociale toelagen worden toegekend, is ingegeven door verschillende motieven. In de eerste plaats heeft de decreetgever willen bereiken dat het hogeschoolbestuur verplicht zou zijn de sociale toelagen ook effectief aan de studenten te besteden en heeft hij de studenten volwaardig medebeheer en inspraak willen waarborgen bij de aanwending ervan, wat gemakkelijker te realiseren is in een aparte structuur. In de tweede plaats was het de bedoeling van de decreetgever de hogescholen ertoe aan te zetten voor de sociale voorzieningen regionale netwerken op te zetten om te komen tot een beter aanbod en een optimale aanwending van de verleende financiële middelen. De participatie van de hogescholen in die netwerken is organisatorisch beter te realiseren via een afzonderlijke vereniging zonder winstoogmerk (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-14-A, pp. 25-26, 127-128, en *Hand.*, Vlaamse Raad, 28 juni 1994, pp. 1967, 1982, 1993, 1996 en 1999).

B.2.11. Ook hier heeft de decreetgever met de nieuwe regeling inspraak willen verlenen aan de direct betrokkenen bij de sociale voorzieningen en tegelijk ook via de inspraakorganen een controle willen waarborgen op de aanwending van de door hem verleende financiële middelen.

B.2.12. De verplichting vervat in artikel 208 om het beheer van de sociale voorzieningen op te dragen aan een onderscheiden vereniging zonder winstoogmerk beperkt de beslissingsbevoegdheid van het hogeschoolbestuur enigszins, doordat een medebeslissingsrecht wordt toegekend aan de studentenvertegenwoordigers. Beperkt tot de sociale toelagen, tast die bepaling geenszins de onderwijsvrijheid aan en kan zij niet worden aangezien als een onevenredige voorwaarde tot subsidiering.

B.2.13. De verzoekende partij stelt ook nog dat de bestreden bepalingen een schending van de vrijheid van vereniging inhouden, in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, moeten de middelen van het verzoekschrift te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden geschonden zijn, alsook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

Nu de verzoekende partij niet aangeeft in welk opzicht de bestreden bepalingen de vrijheid van vereniging zouden hebben geschonden, kan het middel op dat punt niet worden aangenomen.

B.2.14. Het eerste middel is in zijn beide onderdelen niet gegrond.

Over het tweede middel

B.3.1. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat in artikel 209, § 1, van het decreet van 13 juli 1994 het basisbedrag van de sociale toelage per student van de hogescholen wordt vastgesteld op 3.000 frank, « wat beduidend lager is dan de sociale toelage die per student aan de universiteiten wordt toegekend zonder dat voor dat onderscheid in behandeling inzake de sociale betoelaging van universiteitsstudenten en

hogeschoolstudenten een redelijke verantwoording bestaat ».

B.3.2. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen, die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.3.3. De bestreden bepaling regelt voor het eerst een algemeen stelsel van sociale toelagen ten voordele van de hogeschoolstudenten, met ingang van het academiejaar 1994-1995, terwijl de universiteiten voor de uitbouw van de sociale voorzieningen reeds gesubsidieerd worden sinds de wet van 3 augustus 1960 houdende de toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen. De hogescholen ontvangen als sociale toelage per student een basisbedrag van 3.000 frank, dat vanaf 1 januari 1996 wordt aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig een in het decreet vermelde formule. De toelagen voor sociale voorzieningen die de universiteiten ontvangen zijn thans vastgesteld in de artikelen 140*bis* en 140*ter* van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, ingevoegd door het decreet van 21 december 1994 betreffende het onderwijs VI; het basisbedrag is vastgesteld op 9.544 frank.

B.3.4. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de decreetgever heeft geoordeeld dat de fundamentele hervormingen die in het hoger onderwijs buiten de universiteit werden doorgevoerd, en met name de schaalvergroting, die een van de voornaamste doelstellingen is van het bestreden decreet, ook een nieuw financieringssysteem voor de sociale voorzieningen vergden; die nieuwe regeling werd slechts als eerste fase beschouwd in de uitbouw van een volwaardig systeem van sociale voorzieningen aan de hogescholen (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-14-A, p. 129; *Hand.*, Vlaamse Raad, 28 juni 1994, nr. 50, p. 1993).

B.3.5. De verzoekende partijen vergelijken de toelagen voor sociale voorzieningen die respectievelijk aan de universiteiten en de hogescholen worden toegekend in absolute cijfers, doch brengen geen gegevens aan betreffende het reële behoeftenpatroon inzake sociale voorzieningen in beide soorten onderwijsinstellingen. Een gelijke subsidiëring vereist evenwel ook eenzelfde behoeftenpatroon.

B.3.6. Het onderscheid in betoelaging van de sociale voorzieningen van hogescholen en universiteiten kon in het verleden een verantwoording vinden in het duidelijk verschillende behoeftenpatroon van beide soorten onderwijsinstellingen. Vooral het feit dat traditioneel universiteitsstudenten veel meer dan hogeschoolstudenten zelfstandig woonden bracht rechtstreeks met zich mee dat de nood aan sociale voorzieningen, inzonderheid huisvesting, restaurants en gezondheidszorg, bij de universiteiten in het verleden groter was.

B.3.7. Het decreet van 13 juli 1994 tendeert naar schaalvergroting door de vorming van grote multisectorale hogescholen.

Uit de parlementaire voorbereiding van het decreet blijkt dat, zelfs indien kan worden aangenomen dat de behoeftenpatronen inzake sociale voorzieningen bij de universiteiten en bij de hogescholen thans dichter bij elkaar liggen dan in het verleden, het niet duidelijk is hoever die toenadering gaat, omdat concrete studies daarover ontbreken. Alleszins blijven er nog verschilpunten, zoals de meer beperkte geografische verspreiding van de universiteiten en de verschillende samenstelling van de studentenbevolking, die aan een universiteit in de regel meer geïnternationaliseerd is en ook meer oudere studenten telt, wat andere en bijkomende behoeften aan sociale voorzieningen impliceert (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 546-9, pp. 105-106).

B.3.8. Rekening houdend met de nog bestaande verschillen, kon de decreetgever redelijkerwijze oordelen dat de instellingen voor hoger onderwijs buiten de universiteit, wat de sociale voorzieningen betreft, in de huidige stand van zaken niet globaal met de universiteiten moesten worden gelijkgeschakeld.

B.3.9. Dat aan de universiteiten en de hogescholen per student niet dezelfde toelage voor de sociale voorzieningen wordt toegekend, schendt in de gegeven omstandigheden de artikelen 10 en

11 van de Grondwet niet.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 14 december 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève